

Az országos dalárszövetség

A budapesti nemz. zenede

A budai zeneakademia

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap három negyed ivon, zeneművelletekkel, zeneszerzők és zeneművészek arcképeivel. Egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint a kiadói-vatallal egykorúba tartozó levelek a társulat igazgatóságához (váci utca 3) intézendők.

Budapest, 1883. június 17.

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Külföldre egészévre 8 frt. félére 4 frt.

Elofizetheti a „Harmonia” nemzeti zeneműkereskedésben Budapesten, váci utca 3; s vidéken minden könyvkereskedésben. — Egyes szám ára 15 kr.

Kiadja a „Harmonia” magyar zeneművészek társulata.

Felelős szerkesztő: Dr. Hubay Károly.

Karcolatok a zongora és hangverseny fejlődéséhez.

Ira: SÁGH JÓZSEF.

(Vége)

Az Erard cég sokkal később keletkezett, mint a Broadwood-féle Londonban.

Erard-nak kétségtelenül legtöbb halálával tartozunk, mert ő fáradhatlan volt a zongora tökéletesítésében, 1831-ben halt meg. Utána unokája vette át az üzletet s ennek 1855. történt elhalálása folytán Schäfer lón a tulajdonos. Erard zongorái még ma is nagy hírnek örvendenek; nincs művész, ki az ő nevével — egyes hangszereken — ne találkozott volna.

Hosszú utazás után a hírneves zeneszerző Pleyel Ignác (1795.) is Párisban telepedett le, hol könnyű irányú sonatái, symphoniái, négyesei nagy hatásúak voltak. Ez elhatározta magát nemcsak zeneműkiadói üzlet nyitására, de még zongoragyár alapítására is. Zongorái az Erard-éival versenyeztek. Maga Chopin is igen megszerette hangszereit.

Persze, hogy a maiak már nem ócotávósak mint a milyenek még e század elején voltak, mert azóta hogy Liszt oly bámulatos bravourral kezelte a hangszeret, nem maradhatott meg a régi rendszer szerint használatban.

1725-ben Philidor alapítá az ügy-

nevezett s máig is divatos „Concerts spirituels” név alatt ismert hangversenyeket, melyek bőjt napok alkalmával tartattak. E hangversenyeken egyházi szerzemények adattak elő. Ezen „Concerts spirituels” oly nagy híre kapott, hogy Mozart egy ott előadható symphoniát is írt.

Később társulatok alakultak a hangversenyek előmozdítása szempontjából, de fájdalom, Párisban hangversenybe menni nem szerettek s így a fent említett kivül a többi társulat mind megbukott. Beethoven symphoniáira a leggaládabb dolgokat szórták; nagy nehezen sikerült egyik-másik művét a műsorra tenni, mert ha felvették, biztosak voltak a hangverseny teremben üresen tátongó székekkel találkozni. Berlioz igen sokat írt a Beethoven zenéről s mindent elkövetett, hogy a közönségnek megtegyék; fáradsága csak hosszú időre emelkedett érvényre.

Ha ma megnézzük Párist az abban foglalt zenemozzanatokkal együtt, majdnem lehetetlennek tartjuk a főntebbieket. Pedig az úgy volt a szó szoros értelmében.

Olaszországban a dalművészet már a 16-ik században virágzott. Zenekari hangversenyekre talán ép ezért, nem is gondoltak. Legföljebb egy-egy hegedős találkozott, ki hangszerén művészi előadásokra is képesíve volt. Mint zongor-

ráló az egyetlen Scarlatti tűnt ki. Anál elragadóbb volt azonban az énekművészet, mely még napjainkban is szorgalmasan fejlesztetik. Mozart Olaszországi levelei bámulatos tartalmúak az ottani énekművészetre vonatkozólag.

Megfoghatatlan, hogy a németeknél nyilvános hangversenyek nem igen tartattak. Bécsben pl. egész Mozart idejéig aláírási ívek előjegyzései mellett tartottak csak igen ritkán hangversenyeket.

Maga Mozart 1784-ből kelt atyjához írt levelében nagy örömmel említi, hogy adandó hangversenyéhez 174 előjegyzés történt.

Ehhez mérten Németországban sokkal kedvezőbb hangversenyi viszonyok voltak. Hamburg, Drezda, Berlin, Lipsze stb. városokban voltak rendezett hangversenyek. Különösen Berlinben 1751. óta tartattak az úgynevezett Bachmann-féle zeneestélyek, melyek a kilencvenes években a Hurka-féle zenekari hangversenyek által nyomattak el. Akkoriban a legkedveltebb hangversenyzési hangszer a vadászkiürt, clarinet, bűgösip, (fagott), hegedű volt. Még mostanában is akadt olyan művész, ki bűgösipon szótól játszott s ez nem is érdektelen, különösen ha az zenekari kíséret mellett történik.

Ilyenek voltak a régiebb hangversenyzési viszonyok.

Magyarországban még e század kö-

nek és a társulati tagok elválaszthatlan összetartozásának mintegy látható jelképe gyanánt ma bontja ki először a t. közönség előtt új egyesületi jelvényét, a dalköri zászlót, melynek ünnepélyes felavatását megüendők vagyunk. Fogadja tehát a tisztelt férfi dalkör mint városunk kultúr-törekvéseinek egyik hathatós tényezője Lőcse város közönsége nevében, a multa vonatkozólag őszinte köszönetemet a művészet iránt eddigi buzgó odaadásáért, a jövőre nézve pedig azon szívből fakadó kívánságomat, hogy a felavatandó zászlót még a késő utókor is mindig fennen lobogni lássa a művészet, haladás és közművelődés békés útján. És midőn főispán gróf úr ő méltóságát mély tisztelettel kérném fel, miszerint a zászló avatási ünnepélyt Ő Felsége a király nevében megkezdeni kegyeskednék, beszédemet a költőnek a tisztelt dalkörre vonatkozott szavaival fejezem be: hogy „a d d i g é l j e n , m i g a h o n n a k é l !”

E lelkes szavakra fölviharzott éljenek csillapultával az első négy szöveget a főispán a király, királyné, trónörökös és neje nevében verte a zászló rúdjaiba; azután következett a zászlóanya, főispán, megye, város stb. stb. összesen száz ezüst szög. Az első négy szög beveretése alatt a dalkör a „Szózatot” énekelte; midőn pedig a polgármagy újra kezébe vette a megszőgezéssel fölavatott új zászlót s a zászlóanya gyönyörű fehér selyem zászlószalagját függeszté reá, esküképpen hangzott el a „Fahnenwacht” a dalárok ajkáról.

Engelmayer Horváth Flóra úrnő Ő nagysága a főispánnal riadó éljenzés közepette az ötös diszfogaton elhagyván az ünnepiség színhelyét, a katonai zenekar végindulója mellett ismét megindult az ünnepi menet s végig vonulva az alsó és felső kör ellenkező oldalán, a megyeház előtt állapodott meg, hol déli 2 órakor volt a díszbéd megtartandó.

A bankett is fényesen sikerült; a megjelent 200-nál több személy között a zászlóanyán s 24 nyoszolyón kívül számos hölgy díszesítette a distinguált ünnepi közönség szép koszorúját. Az első pohárköszöntőt a főispán mondotta az uralkodó családra, melyre a katonai zenekar a szokásos nyolc ütem „Gott erhalte” után rázendítette a „Hazádnak rendületlenül...”-t, a mit a közönség harsány éljen-riadóval fogadott. A zászlóanyára dr. Bayer Ferenc alelnök mondott sikerült pohárkö-

szöntőt; Kottler Dániel tanár a főispánra s megyére, ez a dalkör elnökére, Grezmacher elnök a főispánra, Ternovszky Alajos a polgármagyra s a városra, ez a dalkör tagjaira, Engelmayer képv. meg Siposs (Kassai) a dalkörre, Ormossy Károly a vendégekre, Uhlarik Mátyás a nyoszolókra, Still prépost a dalkörre mint kulturális tényezőre, dr. Demkó Kálmán tanár Wagner Vilmos tiszteletbeli karnagyra, Polcsenszky ezredes a jó egyetértésért ürité poharát; stb. stb. Az ebéd alatt üdvözlő távirat érkezett: a nagybecskereki dalárdától, a győri ének és zeneegylettől, a budapesti férfi dalegylettől, a „Tauwitz” nevét viselő prágai dalárdától, a pozsonyi dalárdától stb.

Délután öt óra felé végződván a bankett, az egész ünnepi nagy közönség zeneszóval bevonult a lövészkertbe, hol táncvivalommal egybekapcsolot dalestélyt tartottak. Vigán folyt a dal s tánc öreg estig, a mikor ezután fáklýászenével tisztelegtek a zászlóanyánál.

Ily szép ünnep ritkán sikerül s Lőcse városa alig emlékezik hasonlóra, becsületére válik a rendezőségnek.

Orsz. dalárszövetség

A budai dalárda f. hó 9-én tartá a vízárosi „Fácán” kerti helyiségében Schveid a Rezső karmester igazgatása alatt dal- és zeneestélyt, válogatott műsorral. Az estélyen Dr. Ország Sándor a dalegylet elnöke, és Dr. Darányi Ignác orsz. képviselő s az egylet tagja is jelen volt, úgyszintén a budapesti dalegyletek számos tagja. A zenét a 86. számú gyalogezred zenekara szolgáltatta. H a y e k Ignác karmester vezetése mellett. Az első csoport piece állt: Thomas részlet Hamlet operából; Meyerbeer: nyitány az „Afrikai nőből”. Delibes: intermezzo „Nailából”; Toroni: I Gladiátor operából. Mindegyik darabot határozott sikerrel adták elő. Most megszólalt T i t l Pista alelnök csegettyűje, mely estrádára csoportosította a kertben szétszórvá levő dalárokat, s kezdetét vette a második szám, mely csupa dalokból állt, még pedig Mosonyi: „Tavaszi dá” Schuberttől, „Az éj”, Kreutzer „Közélgő tavasza”, és Böhmötől: „Népdal fűzér”, melyek szép sikerrel adták elő. Majd ismét a zenekar foglalt helyet az estrádn hogy a

harmadik csoportbeli darabokat adja elő; megkezdődött pedig: Schainzl „Árnyjáték” nagy egyvelege, mely capricciosus részekből áll, s végső refrénje pedig Hunyady László induló, melynek felhangzása közben kigyúltak a külömböző színű görög tüzek, s volt in infinitum taps és éljen. Több zenedarab előadása után, a dalárda énekelte a negyedik csoportbeli piéceket. Előadatott: Kücken „Bányász dala”, melyben a bariton szótól Schmidt Ferenc énekelte, és melyet meg kellett ismételnie; továbbá Hennig ismeretes „béka cantatája”, és Schveida „Magyar népdalai” adattak elő. A közönség minden előadott darabot élénken megtapsolt és megújrazott. Az ötödik csoport beosztásában ismét a katonazene játszott, s előadta: Zaitz nyitányát a „boissii boszorkányból”, és Doppler rágalom jelenet a „Melusine” balletből. E csoportot bezárta Wagner ábrándja „Parsifal” diszdalmúból és Straus I. „Csók” keringője a „Furesa háborúból”, melynek hallatára a fiatalság tánca kerekedett. A minden ízében sikerült estély éjjel után 2 órakor ért véget, s csinos összeget eredményezett a dalárda utazási alapjának. Megjegyezzük még, hogy a dalárda e hó 28-án rándul Besztercebányára, mely tulajdonképen művészi kirándulás lesz, a mennyiben ott két jótékony célu hangversenyt rendez, mihez az előkészületek hetek óta nagy buzgalommal folynak, hol ismételve be fogja bizonyítani a budai dalárda, miszerint a dalművészetnek azon niveauján áll, hova az valóban tagjainak intelligens eleme, és szakképzettsége által emelkedett.

A szabadkai zenede f. é. június hó 10-én tartotta vizsga-hangversenyét két vetkező műsorozattal: 1) Hangverseny nyitány (F-moll) Kéler B., előadta a zenekar Gaal Ferenc zenedeigazgató vezetése alatt; 2) Hymnus Erkel F., előadta a szabadkai dalárda; 3) Barcarolla hegedűre zong. kísérettel Gaal F., előadta Kohn Ármán; 4) „Mélyen mint a Duna medre” magyar műdal: Gaal F., éneklé Hankovits Agnes; 5) Souvenir d'Arad magyar ábránd Huber K. hegedűn zongora kísér. előadta Polák Herman; 6) Magyar dalok, éneklé Martinovics Ida; 7) Cavatine (Ördög Robert dalmúból) Meyerbeer, éneklé Csizsai Tekla; 8) Magyar Ábránd Ridley Kohne, hegedűn zong. kísér. előadta Kohn Ármán; 9) „Nefejejs” női hármas Suppé F., éneklé Hankovics A., Csizsai T., Martinovics I.; 10) Viharban, Dürner, előadta a szabadkai dalárda; 11) Szentiványéji-álom Mendelssohn, előadta zongorán, zenekar kísérettel Kertész Ilona.

A nemzeti zenede felső osztálybeli növendékeivel 1883. évi június 17-én, vasárnap esti 6¹/₂ órakor a „Fővárosi vígadó” emeleti ét-termében tartandó vizsgálati hangverseny műsora:

I. rész, 1) Prélude et Gavotte Huber Károly, előadva a hegedűtanszak 5-ik, 6-ik és első kiművelési osztályának 20 növendéke által. Tanár: Huber Károly úr. 2) Zongora-verseny, (lágú C) utolsó rész Beethoven, előadja: Úrhegyi Mariska,*) második zongorán kíséri: Mulhr Hermína,**) Tanár: Székely Imre úr. 3) Polonaise (kemény A) Wieniavszky, hegedűn előadja: Waldmann Béla.*) Tanár: Huber Károly úr. 4) Gavotte Bach után Saint-Saëns, zongorán előadja: Metzler Antónia. Tanár: Székely Imre úr. 5) Les arpéges Vieuxtemps, hegedűn előadja: Zerdahelyi Olga, gordonkán kíséri: Szuk Endre. Tanár: Huber Károly úr. 6) Ötös a „Mesterdalmokok” című dalmúból Wagner R., előad-

akarunk megemlékezni. Ilyenek voltak: „Le Rigaudon de la Paix”, „Gigue a deux”, „Entrée a deux”, „Sarabande pour femme et pour homme”, „Folie d'Espagne”, „Bourée d'Achille”, „Mariée”, „Bourgeois”, „Savoye”, „Fortana”, „Conty” és „Canari a deux.” A legutolsó, az ugynevezett „Kanári-madár-tánc” a legélenkebb volt. Jellenző, hogy azon időben nem használták e kifejezést „táncolni”, hanem azt mondták: „dracer des chiffres d'amour”, a mi körülbelül annyit tesz, mint a szerelmnek a lábszárakal való jelzése.

E táncok közül azonban egyik sem hagyott oly mélyre ható nyomokat maga után, mint a menuet, a mely consequenciáiban mai táncaink egy részében is fenntartotta magát.

Az első menuetet 1653-ban táncolták Versaillesben és pedig XIV. Lajos által egyik kedvesével. 1707-ben a „Menuet en quatre”, 1715-ben egy „Menuet d'Espagne” kapott lábra, melyet „Menuet en six”, „Menuet en huit” és „Menuet de la cour” követett. A legszebb és legnehezebb compositió azonban a „Menuet a la reine” volt, melyet a „Gavotte a la Vestris”-sel táncoltak.

Mikor aztán a franciák már megunták a komoly és méltóságteljes táncokat, feltalálták a francia négyest, melyből aztán a „Contre”-tánc és a mai négyes fejlődött.

1802-ben megjelent Julientől egy Contre-tánc, melynek második része a tyukhang utánzásával kezdődött. Az itt alkalmazott táncalak tetszett és elneveztetett „La poule”-nak. Ehhez jött még egy táncalak „La pastourelle” elnevezéssel, mely a pástortáncához hasonlított.

A XIX. század elején honosult meg Franciaországban a „Galopp” egy mint korábban már a „Waltzer” és szalontáncok emelkedett, mint későbbben a „Polka”. A „Waltzer”-t legelőször a színpadon adták elő, mely alkalommal annyira megtetszett, hogy hosszú ideig a felvonás-közöket töltötték ki vele.

Csudálatos különben az a körülmény, hogy a gyors galoppot a nehézkes Németországból plántálták át Franciaországba, míg a komolyabb menuettet a könnyüvéru franciáktól vette át Németország.

Vége 1856-ban a párisi híres Laborde táncmester az angol „Lancers-Quadrille”-ből egy „Quadrille a la court”-t alakított, mely csakhamar megnyerte a közönség tetszését.

Ezen idő óta a táncművészet és pedig úgy a színpadi, mint a társasági, a fejlődés legmagasabb fokán áll.

ják: Szendrey Stefánia, Elias Paula, Rác Gyula, Hauzer Tivadar és Delej Emil. Tanár: Puks Ferenc úr.

II. rész. 1) Régi nóta Bihar után (új) Huber Károly, hegedűn előadják (unisono): Zerdahelyi Olga, Schleissner Amália**) Rigó Gyula, Waldmann Béla, Südfeld Samu,**) Horváth István,**) Diviaczky Béla és Kunitzer Samu. Tanár Huber Károly úr, 2) Zongoraverseny lágy F) Weber, előadja: Zimmer-

mann Ottilia*) második zongorán kíséri: Krausz Róza.***) Tanár: Székely Imre úr. 3) Suite „Lahor királya” dalmű dallamai fölött Hubay Jenő, hegedűn előadja: Rigó Gyula.*) Tanár Huber Károly úr. 4) Faschingsschwank, Fantasie-Bilder, Finale Schumann R. zongorán előadja: Kerner István.***) Tanár: Zapf Antal úr. 5) Ábránd Haendel egy témája fölött Franchomme F., gordonkán előadja: Szuk Endre. Tanár: Szuk Lipót úr. 6) Két

egyházi énekkar Witt F. harmonium-kiséret mellett előadják az énektanzak növendékei. Tanár: Puks Ferenc úr.

A zongorák és harmonium a „Harmónia” részvény-társulat raktárából valók.

*) Első osztályú (arany-) éremmel kitüntetett növendék. **) Második osztályú (bronz-) éremmel kitüntetett növendék.

A m. kir. orsz. zeneakadémia vizsga-rendje.

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr f. é. 17.170. sz. rendeletével az országos m. kir. zeneakadémia zárvizsgálatainak és zárhangversenyeinek sorrendjét a következőképen állapította meg:

I d ő					T a n t á r g y	Tanár neve	Jegyzet
év	hó	nap	napsz.	óra			
I. Zárvizsgálatok.							
1883	jun.	16	délel.	10	Magyar nyelv és prozodia	dr. Váradi Antal	a növendékek fele
"	"	18	"	10	Zongora mint főtárgy	Erkel Ferenc	
"	"	"	délut.	4	Zeneszerzés	Volkman Róbert	
"	"	"	"	"	"	Nikolics Sándor	
"	"	"	"	"	"	Ábrányi Kornél	
"	"	19	délel.	10	Magánének	Passi Cornet	a növ. másik fele
"	"	"	délut.	4	Zongora, mint főtárgy	Erkel Ferenc	
"	"	20	délel.	10	Karének és orgona	Köeszler J.	I. nő, I. nő és II. nő oszt.
"	"	"	délut.	4	Magánének	Pauli Richárd	
"	"	"	"	"	"	Gobbi H.	a növ. első fele
"	"	21	délel.	10	Zongora, mint főtárgy	Erkel Gyula	
"	"	"	délut.	4	Zeneelmélet, mint fő- és mellék tárgy	Gobbi H.	fi- és nő növendékek
"	"	22	délel.	10	Zongora, mint főtárgy	Erkel Gyula	
"	"	"	délut.	4	a) zeneelmélet, mint mellék tárgy	Nikolics Sándor	a növ. másik fele
"	"	"	"	"	b) zeneaesth. és zenetörténet	Ábrányi Kornél	
"	"	"	"	"	c) olasz nyelv	Palóczy L.	
"	"	23	délel.	10	Zongora, mint mellék tárgy	Gobbi H.	Ha e két hangverseny nem lenne elegendő: egy 3-ik is fog tartatni.
"	"	"	délut.	4	Zongora, mint főtárgy	Erkel Gyula	
II. Zárhangversenyek.							
"	"	26	délel.	10	Nyilvános hangverseny		
"	"	28	délel.	10	Nyilvános hangverseny		

Beethoveniana.

(Vege.)

Tovább pedig ezen igen érdekes passust találjuk. Egy csodálatos tévedést említek itt föl, melyhez Marx is csatlakozott, mintha Beethovennek még valami különös tendenciája is lett volna-e művel. Hogy a szót hozzá vette, mondják, a hangszeres zene képtelenségét akarta dokumentálni, lelki-állapotokat megszólaltatásig híven visszatükrözni, azért e symphoniának az utolsónak kellett lenni. Nem volna nehéz a tökéletes félreértést kimutatni, mely itt a vokális s instrumentális zene közti viszonyokról uralkodik; Beethoven ismételt nyilatkozatai bizonyítják, hogy ő ilyen ellentétet soha sem csinált sem el nem ösmert. Ő maga hozta hasonlatba ezen symphoniáját, a „Karphantasiában” tett kísérlettel, s mégis az utóbbi után több symphoniát írt. A nagy misébe is többször szőtt bele tiszta instrumentális részeket s még sem jutott senkinek eszébe megfordítva azt mondani, hogy az ének szólamok nem voltak teljesen elégségesek. A 19-ik symphoniát kar nélkül tervezte s annak befejezésében csak a halál gátolta meg; e helyett az instrumentális művek egész sorát, az utolsó quartettokat, nem kevésbé mélységes nyilvánításait saját mozgalmasság bensejének, következtette a 9-ik symphonia után, melyekhez a szót és a hangot nem tartotta szükségesnek hozzá venni. Végre is egy hiteles tanu — s hogy ez az első pillanatra frappans tény, bizonyára az igazsághozi hú előadásban nem hágy kívánni

valót — ki ha valaki, bizonyára tudhatta: Cserny Károly bizonyítja, hogy Beethoven egész határozottan nyilatkozta ki meggyőződését, hogy a 9-ik symphonia utolsó tételével, hibás hozást tett; hogy egészen el akarta vetni s helyébe egy instrumentál tételt, ének szólam nélkül tenni, melyhez az idea, már fejében meg is volt. (Sonnlithner ált. zen. ujs. 1864. 245. l.) Nem bolygatjuk az ide vágó aesthetikai kérdéseket, de azt hisszük, hogy az egyszerű tények, végre eltűntetik azon végtelen beszédet, mely a Beethoven symphoniai művészetének igazi megértése, csak elhomályosítatik.

Hanslick egészen kitűnő könyvében „Vom musikalischen Schönen” Strauss Dávidnak a legszellemebb s legtöbb dalu német tudós egyikének igen érdekes ítéletét hozza a 9-ik symphoniáról. Strauss Dávid így ír: Hanslick szintén megtámadta a 9-ik symphonia formai alap-gondolatát, hogy azonban védje magát az általános előítélő ítélet ellen, szemben az ily egyes véleményvel kénytelen volt annak humorisztikus szükségességét elősmerni, hogy magát mindjárt a címlapon „korlátolt főnek” nevezze. Bebizonyította azon aesthetikai absurdumot, hogy egy több tételű instrumentál mű, chorusba végződjék s Beethoven egy szobrászhoz, a ki egy alak végtagjait s törzsét szüntelen márványból készíti, a fejet azonban kolorozza.

Míndezek után kétszeres érdeklél várhatjuk a Thayer biográfiájának befejezését, ki ezen vitás kérdésbe is világosságot fog hozni s ha ez oly értelemben

fog eldőlni mint Deitersnál találjuk, úgy egy sereg aesthetikai szörny véleményyt fog megdönteni, kik a kiinduló pontot ép Beethoven e legtöbbet emlegetett symphoniájában találják.

Nem akarom az olvasó türelmét farsztani, azért csak egyes fölöttő pontokat vehettem ki a Deiters érdekes kis biográfiájából, mely ha ujat nem is igen tartalmaz, de a mit ad, az olyan, mit föl-tétlenül elfogadhatunk, mint tényeket.

Ha e könyvismertetés kissé jobban elnyúlt, mint azt az ösmertett művecske terjedelme talán megérdemelté volna, azért történt, hogy az egész Beethoven biográfiai litteratura (a számot tévő munkákat értem) rövid ösmertetésével, kimutassam az utat, a helyes ösvényt azoknak, kik zenénk e legkimagaslóbb herosának életével alaposan meg akarnak ösmerni. A laikus, ki nem törekszik mélyebb ösmertekre, a Deiters kis könyvében megtalálja mind azt, a mi szükséges arra, hogy tiszta és minden regényszerű elemtől ment ösmertét kapja meg Beethoven életének, ép azért a művecske minél nagyobb elterjedését szívemből kívánom. A ki mélyebbre kíván hatolni, az vegye kezébe Thayert, Nottebohmot s Jahn Ottót. Nagyon csalódnék azonban az, ki a nevezett munkákban szórakoztató olvasmányt vélne találni. Csak nehéz munka után dolgozhatjuk magunkat rajtok keresztül, de az eredmény aztán annál jutalmazóbb s eloszlátja azon sűrű aesthetikai ködöt, mely e téren oly dúsan jelentkezett.

Attérve még egyszer Deiters mű-

vecskéjére még csak annyit jegyzek meg, hogy Deiters a Thayer nagy biográfiájának fordítója s mint ilyen nálánál senki sincs hivatva jobban arra, hogy egy tévedésektől ment kis Beethoven biográfiát adjon, mely kis terjedelménél fogva könnyen átmehet a közforgalomba. Úgy légyen.

—i. —s.

Hazai hírek.

* **Zichy Géza** gróf társulatunk védnöke a múlt héten a trónörökös párhoz Laxemburgba volt ebédre hivatalos. Ebéd után zongorához ült és néhányat játszott saját szerzeményei és átiratai közül, így a „Tannhäuser“ nyitányát is. A trónörökös pár, valamint a többi vendégek is el voltak ragadtatva a gróf játéka által és elhalmozták őt a leghezüljebb tetszésnyilatkozatokkal.

* **A „Budapesti férfi dalkör“** f. hó 29-én vendégül megjelenik a „Budapesti dalregyesület“ Iglón tartandó első dalárünnepén s a következő két napon át a „Lőcsei férfi dalkör“-nek vendége lévén, f. hó 30-án Lőcseán a városi szegényalap javára nagy hangversenyt ad.

* **Wasztel Károly** ismert nevű citera tanárunk, a múlt vasárnapon tanítványaival, jól sikerült citera hangversenyt rendezett. Tiszta jóvedelmét, mely 100 frton felül volt, szegény gyermekek felruházására fordította. Tanítványai közül különösen Domonkos Etel, Ekstein Anna, Gerstl Sarolta, Slamál Irma, Szihelszki Ilka, Freiszleder Károly, Gamauf Károly, Gerstl Sándor, Wurm Ferenc, Singhoffler Agoston és Zimmermann Sándor tettek ki. Wasztel Károly pedig a hangverseny közepén gyönyörű egyveleget adott elő „Faust“-ból. A nevezett tanárt tanítványai egy szép babérszörny átnyújtásával tüntették ki.

* **Nincs többé — magyar nóta!** Ezt dekretálta legalább egy híres német professzor, Büchler szanskrit-tudós, jelenleg tanár a bécsi egyetemen, a ki azt sütötte ki, hogy a mit eddig az egész világ magyar notának ismert és magunk is annak tartottunk, nem magyar, hanem indus nóta. A tudós tanár ugyanis az angol kormány megbízásából Jacobi tanárral együtt beutazta Indiát. A tudósokat mindenütt igen szívesen fogadták, de legfényesebben Maharaval Beriaul indus hereg udvaránál. Itt hangversenyt is rendeztek tiszteletükre, melyről Büchler az „Oesterr.-Rundschau“-ban a következőket írja: „Az udvari zenész (ki a hangversenyt adta) valódi művész volt a ki remekül játszott a „szitava“-n, és alaposan ismeri az ó-indus „raga“-kat. Ha azt kérdik önök, mik azok a „raga“-k, azt felelhetem, hogy azokat önök is nagyon ismerik. Ugyanazok a dallamok azok, melyeket a cigányok játszanak, és a melyeket rendszerint magyaroknak t a r t a n a k (?) Ez azonban nincsen így: a csárdások vagy a hogyan ezeket a darabokat különben hívják kétségek nélkül (!) ősi hagyomány, melyet a cigányok indus hazájukból magukkal hoztak.“ — Csak az a kár, hogy Büchler úr adós maradt állításának bizonyításával, és így engedje meg a tudós tanár úr, ha merészen odaállított tételét nem fogadjuk el vakon.

* **Esztergomban „Zenei kör“** alakult, melynek alapszabályait a belügyminiszter már ellátta a bemutatási záradékkal.

* **Művész növendékek ösztöndíja.** Az országos mintarajztanoda haladottabb művésznövendékei részére, kivételesen oly ifjak számára is, kik művészeti előtanulmányaikat netalán másutt végezték, ugyancsak az országos mintarajztanodánál rendszeresített 100 forinttól 500 forintig terjedhető néhány ösztöndíj fog az 1883—84. tanévre adományoztatban. Az ily ösztöndíjak elnyerésének főfeltételei: a művészeti tehetség és segélyre szorult állapot igazolása: tizenhat évesnél fiatalabb pályázók tekintetbe nem vétettek; a szabályszerűen felszerelt bélyeges kérvények, rajz- vagy festmény-próbák mellékletével ugyancsak f. évi július hó 20-áig, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz címezve, az országos mintarajztanoda igazgatóságánál nyújtandók be.

Külföldi hírek.

* **Az Anber-émlék** f. hó 10-én leleplezték La Caën-ban (Franciaország). A leleplezés napjának előestéjén a színházzá átalakított cirkusban előadták Aubernak „A korona gyémántjai“ című operáját, melynél nagyrészt párisi művészek működtek közre. A leleplezés napján Danbé, a párisi Opéra-comique zenekari főnökének vezetése alatt nagy hangverseny volt, melyen Aubernak egyetlen hegedűversenyét adták elő.

* **Schubert Ferencnek Szt.-Pöltenben,** a hol „Alfonzo és Estrella“ című operájának egy részét írta, a napokban egy emlékkövet állítottak fel.

* **Bruch Miksa „Arminius“** című operáját a múlt hó 4-én adták először Bostonban, a fiatal zeneszerző személyes vezetése alatt, ki e szerzeményével határozott sikert aratott.

* **A müncheni udvari színházban** Mozart „Idomeneus“-át adták 20 évi szünetelés után és pedig szép sikerrel. Az egyes szerepek a legjobb kezekben voltak.

* **Felicita Carozzi-Ferri** a neve annak a kiváló ballejtáncosnőnek, a ki hivatva lesz a berlini operánál Forsberg k. a. helyét betölteni. A kisasszony eddig az első olasz színpadokon szerepelt, és nemrég az antwerpeni udvari színházban tűnt fel.

* **Scaria Emil** a bécsi udvari operaszínház kiváló tagja a berlini Kroll-féle színpadon az „Ördög Robert“ opera Bertram szerepében kitűnő sikerrel kezdte meg vendégszerzését.

* **Nevada Emma,** a Marchesi tanítványa már harmadszor lépett fel Felicien David „Perle du Brésil“ című vig operájában Párisban. A párisi sajtó egyhangulag nagy elismeréssel nyilatkozik a művésznő játékáról.

* **A milánói „Società Orchestrale della Scala“-t** a zürichi országos kiállítás központi bizottsága meghívta hangversenyezésre. A társaság f. hó 5-én kezdte meg működését.

* **Kleeberg Klotild** fiatal párisi zongoraművésznő jelenleg nagy sikerrel hangversenyez Londonban.

* **Anconában** egy új dalegylet létesült, mely Decio Monti-t választotta karnagyává.

* **Kitiltott hangszerek.** A sötlandi pap-ság fanatizmusa gyakran különös módon nyi-

latkozik. Így legutóbb egy körlevél bocsáttatott nem kevesebb mint 50.000 aláírással, mely azt kívánja, hogy a templomokból mindenféle hangszer egyszer s mindenkorra tiltás-sék ki.

* **Párisban** a Père-Lachaise temetőben m. hó 26-án leplezték le Henri Reber zeneszerző emlékkövet, mely alkalommal Gounod, Thomas és Dien tartották az obligát emlékbeszédeket.

* **A müncheni képzőművészeti akadémián** az idei nyári félévre 450 növendék jelentkezett; ezek között van 129 bajor, Németország többi részéről 107, Ausztria-Magyarországból 90, Oroszországból 19, Norvégiaiból 15, Svájból 22, Amerikából 34 A többiek más nemzetségbeliek között oszlanak meg.

* **A párisi „Bouffes“-színház** nagy újdonsága a jövő héten Edmond Audran, az „Üdvöske“ szerzőjének vig operája lesz, melynek szövegét Chivot és Duru most készülnék befejezni. Az opera címe: „La dormeuse éveillée.“

* **Kedélyes állapotok** uralkodnak az egyik marseillei színházban. A minap előadták „Troubadour“-t zsufolt ház előtt. A hőség rekkenő volt és a közönség csakhamar kényelembe kezdett helyezkedni. Az urak a földszinten levetették kabátjaikat, a hölgyek a páholyokban kalapjukat sőt még — chinonjukat is, a mint egy odaváló lap írja. Az utóbbit azonban nem hisszük. Legfelsztelenebbül viseltek magukat a magas régiók látogatói. Ott az urak annyira nekivették, hogy a paradicsomi fügefalevél-jelmezűt csak egy „kimondhatatlan“ ruhadarab különböztette meg öltözetüket. És a publicum példája az előadókra is átragadt, úgy hogy a ki a színpad mögé pillanthatott, ott látta állni Manricot ingujjban a mint „oreájának verejtékével“ énekelte kavatináját az első felvonásban.

* **Hauk Minnie k. a.,** a nálunk is előnyösen ismert énekművésznő New-Yorkból Londonba érkezett és e hó 26-án lép föl először Sir Benedikt matinéjában, melyet ez évenként adni szokott.

* **Monstre-ballett** előkészületeiről írnak a londoni lapok, melyet egyik ottani színház szándékozik előadni. Ha az illető lapok nem túloznak, „choreografikus szemleleti oktatás“ fog szólni, s a libretto megírásában állítólag egy egyetemi tanárnak is része van. A mű valóságos „ellejtett természetrajz.“ A kedves kis ballerínák „melegvérű gerinces állatok“, „gerinetelen állatok“, hűdegvérű gerinces állatok“, „gerinetelen állatok“ (pókakat, rovarokat stb.) fognak ábrázolni. De nemcsak az állatosztály, hanem a növény- és ásvány-ország is „személyesítve“ lesz. Táncoló virágokat látnunk már: de vajjon milyen lesz a piruettek hányó község, agyag, kréta, keserű, granit stb., azt már bajosabban tudjuk elképzelni.

* **„Bank and riches.“** „Rang és vagyon“ a címe Wilkie Collins új drámájának, mely e hó 9-én került először színre a londoni „Adelphi“-színházban, mely azonban csak közepes sikert aratott.

* **Hosszú terminus** Dingelstedt köztudomás szerint igen éles és szarkasztikus ember volt. Egy ízben beállít hozzá egy fiatal színész, a ki minden áron fel akart lépni a Burgszínházban, még pedig szerződési célból, noha erősen selypített. Dingelstedt meghalgatta szavát, azután így szólt a fiatal emberhez, a ki nagy önbizalommal várta az igazgató véleményét: „Nagyon jól van, fiatal barátom, nagyon jól van, szerződtetem önt 14.000 forinttal“... hosszú szünet... „azonnal“... még hosszabb szünet... mely alatt a fiatal színész szíve hangosan dobogott, „mihelyt leszokt a selypítésről.“

Figyelmeztetés
Kitűnő zongorahangoló
MAGRINI A.

ajánlatik mindennemű
zongora-hangolás, javítás és bőrzésére.
Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

NEMECESKE JOZSEF

== Mignon == zongorák. Tartós kitűnő hangszerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

'Produktív szövetkezet.'

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer” zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyagyár készítményeivel.
Tekintve a kitűnő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.”
A nagy arany éremmel kitüntetve.

SCHMIDT FERENCZ

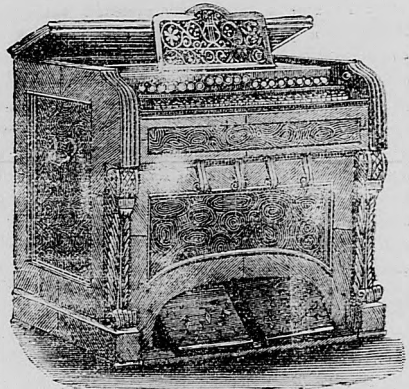
Bösendorfer tanítványa.

16 minőségű tartós zongorák:
Rövid szalon, diófából, fekete.

Árjegyzék küldeték, díj nélkül.

CARL HAMBURGER

zongoragyártó.

A legkitűnőbb
„**Harmoniumok**”

Tietz Péter utóda
Kotykievics Teofil gyára.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok. Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól fölfele.

Több évi jótállás!

Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Zenetanárok lakcimelei:

Zongora.

- Major Gyula, Váci körút 17.
- Bartay János, nemz. zen. tan., Váci-utca 10.
- Schütze Rezső, N.-korona-u. 4.
- Khayll Antal, Thonet udvar
- Erney József, Kerepesi-út 24.
- Huber Károly, Uj tőzsdéépület
- Dr. Popper Armin, Sugár út 80. sz.
- Ziegler János Király utca 35. sz.
- Koschirz János Sugár út 89. sz.
- Kindtner Károly Vas utca 17. sz.
- Vajdaffy Béla Külső dob utca 49.
- Tomka István Molnár utca 20. sz.
- Kriszlinkovich Béla Hungaria szálloda
- Gobbi Henrik Ferenc-József rakpart 18. sz.
- Rausch Károly Hunyady utca 3. sz.
- Kun Miksa Bálvány utca 26. sz.
- Drescher Raimund Kerepesi út
- Sipos Antal Keeskeneti utca Geiszház
- Zimay László Molnár utca 37.
- Székely Imre Szerb utca 2.
- Avar Alajos Rákos-árok-utca 30.

Harmonium és Orgona.

Erney József Kerepesi út 24.

Enek.

- Huber Károly Uj tőzsdé-épület
- Pauli Richárd Dohány utca 28.
- Passy-Cornet asszony Múzeum körút
- Igerics Katalin Lipót utca 6.
- Ulrich Cécilie Albrecht ut 6.
- Schmidt József Lipót utca 19.
- Puks Ferencz Klauzál utca 4.

Zeneszerzés.

- Major Gyula, Váci körút 17.
- Erney József Kerepesi út 24.
- Puks Ferencz Klauzál utca 4.
- Huber Károly Uj tőzsdé-épület
- Nicolitsch Sándor Kazinczy utca 17.

Hegedű.

- Huber Károly Uj tőzsdé épület
- Gobbi Alajos Magyar utca 36.
- Pischinger Alajos Dohány utca 45.
- Kis Péter Sándor utca 5.
- Frankhauser Károly Diófa utca 18.
- Mészáros József Tüzoltó utca 10.
- Avar Alajos Rákos-árok-utca 30.

HOYER

vonó-hangszer készítő.

Gyönyörű imitációk különösen műkedvelők figyelmébe ajánlhatók.

EHRBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszer a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartósságra utólráhatatlanok, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

- Szalon Stucz, diófa
- „ „ fekete
- keresztűrozott és egyszerű.

J. Heitzmann és fia

és kir. udvari zongoragyáros.

Első rangú gyár, mely különösen arról nevezetes, hogy a legtartósabb hangszereket készíti. Zongorái az egész világon el vannak terjedve. S mindentitt egyaránt kelendőségnek és kedveltségnek örvendenek. Birja a legmagasabb kitüntéseket.

HEVESI B.

zongoragyáros

Kitűnő hazai gyártmány, mely különösen szoliditása és tartóssága által tűnik ki. Ezen minden tekintetben ajánlható zongorák főgyűjteményét a társulat birja s zongoratermében mindig megtalálhatók.

Uj találmány!

Vonó hangszerek, hegedűk és gordonkák.

melyek teljesen pótolják az olasz mesterek műveit. A hang ép oly erős és nemes, mint a régi hangszereké.

Noebe készítményei!

Csakis a Harmoniánál, Budapestben kaphatók.

Világhírű szaktekintélyek elismeréssel nyilatkoznak e feltűnést keltett tüneményeszerű hangszerekről

Egy hegedű ára, csinos tokban 100 frt.
Egy gordonka ára, csinos tokban 150 frt.

MARTIN WESSELY

zongoragyáros.

Különös specialitás az úgynevezett „Diminutiv” zongora, legkisebb alak s mégis erős, tömör hang. Bár milyen kicsi szobában is elfér. Az egész zongora 1 1/2 méter. Különféle érmek.

!Farsangi tréfa!

Grelot (csörgő) polka

kézre való csörgővel együtt kapható minden könyv- és zenemű-kereskedésben.

PETROV

zongoragyár.

Legolcsóbb zongorák.

Souczerk Matyás

zongoragyár

olcsó és tartós gyártmány a »Harmonia« zongoratermében mindig készletben van.

„HARMONIA”

zeneműkereskedésben kaphatók valódi legfinomabb francia

hegedű- és gordonkahurok és gyanta.

A világhírű Voirin-féle vonók raktáron tartatnak.

Videkről jövő megrendelések pontosan teljesítetnek.